

Salariile în anul 2009 (perspectiva valorii adăugate)

Lumea care ne înconjoară (și în care ne aflăm în treabă) se învârtă de aproape patru milenii în jurul unei vocabule a venite din incertitudine și reinventate neavând de Hagii Tudose - apropierea (nu proprietatea!), o vocabulă care, ca un vortex, ne-a prins cu sila în vârtejul său, ne-a absorbit generic subconștientul, ne alienează conștientul așezându-ne într-o lume a disjunctului universal, în materialitatea temporală care - de la păcile westphalice încoace - urmează, normează și guvernează conform principiului «pasagerului clandestin».

Firul roșu care ne separă poate fi redus la cazul atributului, cazul care indică originea, posesia și dependența - cazul beligeranței generice: al meu, al tău, al nostru, al vostru și, într-o coaliția anti- (răului, binelui, nici nu mai contează!) - al lui, al lor.

Până mai ieri, adică până să fie acceptată ca fiind naturală și necesară remunerarea specifică a fiecărei categorii tipologice de capital (în calitatea sa de factor de producție), am băjbăit căutându-i un numitor comun, un concept atotcuprinzător, logic și imparțial, simplu și universal, util funcțional și operațional.

Acumulările, negocierile ideatice și practica economică au consolidat conceptual acest numitor comun sub denumirea de «valoare adăugată».

Pentru a explicita econometria producției de valoare adăugată se impun câteva precizări.

1. producția de valoare adăugată nu este altceva - în ultimă instanță, adică vulgar -, decât remunerarea participăției capitalurilor la producția de bunuri și servicii de consum (intermediar sau final).

2. Distribuția valorii adăugate constituie funcțional mecanismul prin care se asigură retribuirea capitalurilor utilizate în procesul realizării sale. Din această perspectivă echivalentă, în procesul de distribuire, valoarea adăugată îmbracă diferite forme tipologice de venituri în funcție de tipul de capital a cărui exploatare o remunerază:

- a - din exploatarea salarială a forței de muncă - câștigul salarial (Cs),
- b - din exploatarea productivă a capitalurilor investitoriale - profitul (P),
- c - din exploatarea capitalului funciar - renta funciară (Rf),
- d - din exploatarea mobilă a capitalurilor - câștigul de capital și dividendul (Cg, D)
- e - din exploatarea capitalului comercial (tranzacții comerciale) - adaosul comercial (Ac)
- f - din exploatarea productivă a capitalului fix - amortismentul (A)
- g - din exploatarea uzurată a capitalurilor monetare - dobânda (Db),
- h - din exploatarea speculativă a contractelor economice (intermediere) - comisionul (C).

În plus, ca urmare a contractului social, în fapt, în respectul convenției pe care acesta o degajă, o anume parte din valoarea adăugată se distribuie sub formă de:

- i - fiscalitatea așezată explicit pe costuri - taxe și impozite indirecte (Fi) și
- j - participății constitutive (contribuții) la fondurile sociale de pensii, de sănătate, de șomaj, ori, după caz, de reinserție, ori accidente de muncă (Cbs).

3. Partajarea producției de valoare adăugată, în fapt distribuția ei ca remunerație a capitalurilor, ca drept regal al statului și ca participății la fondurile sociale (cvasi-fiscalitatea pe ocupare) decurge instituțional și reflectă discret rezultatul negocierii conflictuale la care acesta a ajuns între cele cinci puteri din economie: întreprinzătorii (producători, angajatori și comercianți!), salariații, bancherii, statul și acționarii.

În cele ce vor urma, voi încerca să aduc în lumi-

na necesară câteva aspecte legate de alienarea instituțională a repartiției producției de valoare adăugată (a resurselor de venituri economice real disponibile) prin mecanisme cvasi-ortodoxe și, mai ales, prin mecanisme, sau ca urmare a unor mecanisme, deloc ortodoxe.

Utilitatea demersului decurge din faptul că, asaltului venit pe fluxul producției de valoare adăugată din partea productivității, i-au fost opuse instituțional - într-o contra-ponderare "convenționalizată pro-ciclică" - mecanisme specioase de partajare/repartajare a producției de valoare adăugată cu efecte dezastruoase, atât pentru bunăstarea meritată a comunității de referință, cât și pentru dezvoltarea economică pro-bunăstare.

În primă instanță, această alienare decurge din instituirea convențională de taxe și impozite indirecte (fiscalitate indirectă), adică din creația ex-nihilo de valoare adăugată care, așezată pe costuri, generează,

butele creației ex-nihilo de valoare adăugată, revelă și un compromis instituțional obtuz, convenționalizarea unui mecanism care poate fi calificat drept «meschin», dacă nu depravat: «creația ex-nihilo de valoare adăugată din creația ex-nihilo de monedă!» Cum demantelarea subiectului necesită un expozeu pe măsură, reiterez doar opinia că, soluția contra-ciclică prezentată mai sus (deducerea din profit, înainte de impunerea acestuia!) este, și în acest caz, aplicabilă.

Finalitatea efectivă a cinematicii producției de valoare adăugată, așa cum a fost ea convenționalizată, poate fi observată printr-o aplicație la îndemână având ca subiect câștigul salarial și împrejuririle sale instituționale. De fapt, rațiunea din care s-a iscat demersul de față!

Câștigul salarial a fost dimensionat ipotetic la 100 lei pentru a potența utilizarea algoritmului din **schema alăturată**.

<p>ANGAJATOR</p> <p>28,8 lei (Impunere pe ocupare)</p> <p>100 lei Câștig salarial brut</p> <p>128,8 lei (CCOS)</p>	<p>Autorități constituite etatic</p> <p>21,05 lei (CAS_a) 7,00 lei (CASS_a) 0,75 lei (CAS_s) 28,80 lei</p> <p>10,50 lei (CAS) 6,50 lei (CASS) 0,50 lei (CAS) 16,00 lei (impozit)</p> <p>1° Taxe, Impozite, Contribuții 2° Venit salarial disponibil (fincasat) a° - economisire medie (5,26%) b° cheltuieli de consum (94,74%)</p> <p>33,50 lei 66,50 lei 3,50 lei 63,00 lei</p> <p>1° Structura cheltuielilor de consum (din venitul salarial disponibil): 63 lei Cumpărări de: a° - taxe și impozite indirecte² (TVA, accize, fiscalitate vamala etc.: 19,50%) b° - dobânzi (2,24%) c° - inflație³ (5,00%) d° - costuri reale de producție⁴ (77,26%)</p> <p>2° Structura costului complet cu ocuparea salarială (cheltuielile complete cu forța de muncă) a° - economisire medie b° - consum final net c° - costuri publice instituționalizate pe ocupare d.c. - din câștigul salarial brut al salariatului - contribuții pe ocupare ale angajatorului</p>	<p>12,29 lei 1,41 lei 3,15 lei 46,15 lei</p> <p>3,50 lei (2,68%) 46,15 lei (35,28%) 79,15 lei (62,04%) 50,35 lei (62,04%) 28,80 lei (37,96%)</p>
---	--	--

pe principiul șnurului de mărțișor, un dublu impact, o redistribuire internă a remunerării capitalurilor real participante și o inflație prin costuri.

Cu prețul pe care și l-a asumat venal, această creație ex-nihilo de valoare adăugată are ca unic scop finanțarea economiei publice!

În secundă instanță, mecanismul normal de distribuție este afectat de instituirea de contribuții sociale în sarcina angajatorului, o altă creație ex-nihilo de valoare adăugată care schimbă prin redistribuire internă ponderea remunerării capitalurilor real participante și alocă concesiv prin distribuție (conform contractului social) putere de cumpărare subiecților securității sociale (pensionari, șomeri etc.). Evident, fiind o creație ex-nihilo de costuri, se recuperează prin prețuri și induce inflație!

În terță instanță, de data asta, contabil, producția de valoare adăugată este repartajată în distribuție prin așezarea pe costuri (și pe cale de consecință, în prețuri!) a amortismentului care are ca efect o nouă redistribuire internă a ratei de remunerare a capitalurilor clasice de producție și o afliure pro-ciclică de valoare adăugată în favoarea întreprinzătorului.

Dacă logica recuperării uzurii fizice și morale a capitalului fix nu este discutabilă, soluția contra-ciclică de tratare a amortismentului este, totuși, disponibilă (deducerea din profit, înainte de impunerea acestuia!).

În ultimă instanță, aproape similar celei precedente, cinematica producției de valoare adăugată (tributară natural doar factorilor productivității) a devenit «beneficiara» unei alte extracții, așezate de asemenea și tot contabil, pe costuri - dobânda la creditele de producție Speța, alături de toate atri-

Resursele financiare din muncă la dispoziția salariatului : 49,65 lei (49,65% din câștigul salarial brut, sau 38,55% din costul complet cu forța de muncă !)

În loc de concluzii

Până mai încolo, până când capitalul uman va fi așezat în rând cu sine însuși, recunoscându-i-se dimensiunile complexe care-l guvernează, adică, până când locul democrației va fi luat de un sistem eco-economic, social și politic a cărui finalitate și filiație explicită, unică, universal și nediscriminatoriu apropiabilă va fi utilitatea pozitivă pentru condiția umană, mai avem de așteptat! Dar!! Prin reglaje instituționale adecvate (a se citi, politici economice, deopotrivă contra-ciclice și stimulative, dar și consonant-sinergice cu politicile monetare și financiare) partajarea valorii adăugate poate deveni un mecanism de adecvare la concurențialitate a afacerilor, precum și, și mai ales, a cererii de reconstrucție și redimensionare pro-bunăstare a resurselor de câștig salarial.

DANIEL IONESCU

Notă
CCOS - costul complet al ocupării salariale (cheltuieli pe costuri la 100 lei câștig salarial brut acordat)
CASA - contribuția angajatorului la Bugetul asigurărilor sociale de stat
CASSa - contribuția angajatorului la Fondul special de asigurări sociale de sănătate
CAȘa - contribuția angajatorului la Bugetul asigurărilor pentru șomaj
CAS - contribuția salariatului la Bugetul asigurărilor sociale de stat
CASS - contribuția salariatului la Bugetul special de asigurări sociale de sănătate
CAȘ - contribuția salariatului la Bugetul asigurărilor pentru șomaj .